

czenia zespołów do Międzynarodowego Stowarzyszenia Chórów Kościelnych. Wyrażono także troskę o poziom muzyki wykonywanej podczas Mszy św. transmitowanej przez Polskie Radio, a także o ambitniejszy repertuar muzyczny telewizyjnych i radiowych audycji katolickich. Zjazd upoważnił zarząd sekcji do powiadomienia o obradach i przedstawienia ich wyników odpowiednich organów Episkopatu Polski.

Pod koniec sesji zjazd przyjął rezygnację dotychczasowego zarządu (przewodniczący — ks. K. Mrowiec, wiceprzewodniczący — ks. Z. Bernat, sekretarz — ks. A. Pietrzyk) i wybrał nowy zarząd w składzie: przewodniczący — ks. I. Pawlak, wiceprzewodniczący — ks. A. Filaber, sekretarz — ks. R. Nalepka TChr.

Gospodarze sympozjum, których reprezentował ks. dr S. Zięba, nie tylko zadbali o miłą atmosferę i doskonałe warunki bytowe, ale także o spotkanie uczestników z żywą muzyką. W pierwszym dniu na organach oliwskich koncertował J. Gembalski. Mistrzowskie wykonania utworów organowych, a zwłaszcza inspirowane tekstami Pisma św. improwizacje, wywołały wielkie wrażenie. W drugim dniu obrad odbył się koncert zespołu „Capella Gedanensis” złożonego z młodych lecz ambitnych i — co najważniejsze — profesjonalnych muzyków. Wykonali oni dawne utwory kompozytorów gdańskich oraz „Magnificat” Vivaldiego.

Członków sekcji i zaproszonych gości przyjął w swoim domu Arcybiskup gdański, który m.in. podkreślił zasługi księży profesorów: Mrowca i Raka, obchodzących w bieżącym roku jubileusz 50-lecia kapłaństwa. Każdy z uczestników sympozjum otrzymał w podarunku album „Oliwa. Muzyka wieków” oraz kasety z nagraniami utworów organowych i kapeli gdańskiej.

Każdy dzień obrad rozpoczynał się liturgią eucharystyczną, której przewodniczył w pierwszym dniu ks. abp T. Gocłowski, w drugim zaś ks. inf. R. Rak.

Następny zjazd za 2 lata będzie poświęcony instrumentom muzycznym używanym w liturgii, głównie organom.

Lublin

KS. IRENEUSZ PAWLAK

N E K R O L O G

Ks. Ryszard Rumianek

Ś.P. KS. CZESŁAW JAKUBIEC (1909–1993)

Ks. prof. dr hab. Czesław Jakubiec był jednym z najwybitniejszych bibliotekarzy polskich w okresie powojennym w Polsce. Urodził się 14 lipca 1909 roku w Warszawie jako syn Wacława i Tekli z domu Królikowska. Pochodził z rodziny inteligencji pracującej. Ojciec zmarł w 1911 roku, matka zaś w 1940. Świadcstwo dojrzałości uzyskał w III Gimnazjum Miejskim w Warszawie w 1928 roku. Następnie wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Warszawie, gdzie studiował do 1932 roku i 18 XII tego roku przyjął święcenia kapłańskie w Archikatedrze Warszawskiej. W tym samym roku ks. Jakubiec rozpoczął studiować języki semickie na

Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w 1935 roku uzyskał tytuł magistra. W latach 1935—37 studiował w Instytucie Biblijnym w Rzymie (Biblicum), gdzie uzyskał licencjat nauk biblijnych. Następnie odbył podróż naukową do Palestyny i Syrii. Uwieńczeniem tych podróży był doktorat z teologii w dziedzinie biblistyki w 1938 roku. Ks. dr Czesław Jakubiec oprócz języków biblijnych opowiadał w tym czasie także język francuski, niemiecki, angielski i włoski.

W latach 1938—39 był kapelanem ks. kard. A. Kakowskiego. Na początku drugiej wojny światowej został na krótko aresztowany. W latach 1939—40 pełnił obowiązki wikariusza parafii Najświętszego Zbawiciela w Warszawie, a w latach 1940—44 parafii św. Aleksandra. Jednocześnie od 1942 roku prowadził tajne komplety z języka hebrajskiego i greckiego. Natomiast w roku 1944 rozpoczął wykłady z Pisma Świętego w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie, gdzie przez rok czasu pełnił także obowiązki prefekta.

Po drugiej wojnie światowej w 1945 roku rozpoczął wykłady zlecane na Uniwersytecie Warszawskim. W tym samym roku został cenzorem ksiąg religijnych. Od 1946 roku rozpoczął regularne wykłady na Uniwersytecie Warszawskim ze Starego Testamentu. W 1947 roku został mianowany egzaminatorem prosynodalnym. Na uwagę zasługuje Jego wyjazd do Paryża w 1948 roku w celach naukowych. Owocem tego wyjazdu było uzyskanie w tym samym roku tytułu doktora habilitowanego. Jednocześnie został docentem Uniwersytetu Warszawskiego.

Ks. doc. dr hab. Czesław Jakubiec w 1951 roku został odznaczony przywilejem rakiety i mantoletu. W tym samym roku został mianowany wikariuszem w Prokatedrze Warszawskiej, przy Seminarium Duchownym. Wiązało się to z Jego zamieszkaniem w gmachu Seminarium. W 1953 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie.

W tym czasie ks. prof. dr hab. Czesław Jakubiec był członkiem Komisji Orientalistycznej Warszawskiego Towarzystwa Naukowego. W 1954 roku został kierownikiem katedry Studium Biblijnego Starego Testamentu. Podejmował też inne prace, a mianowicie od 1957 roku był wizatorem zgromadzeń zakonnych. W 1958 roku uczestniczył w Międzynarodowym Kongresie Biblijnym w Brukseli i Louvain. Za wszystkie dotychczasowe swoje zasługi w 1968 roku został mianowany kapelanem honorowym Jego Świątobliwości. Natomiast w 1969 roku został mianowany profesorem zwyczajnym.

W 1973 roku został zwolniony z wykładów w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie. Ze względu na swoją fachowość był bardzo cenionym profesorem Pisma Świętego. Dnia 30 IX 1979 roku przeszedł na emeryturę, ale w dalszym ciągu pracował jeszcze w Akademii Teologii Katolickiej do 18 X 1985 roku. Dużą część swego życia zamieszkiwał w gmachu Seminarium Duchownego w Warszawie. Ostatni okres swego życia przeżył w Domu Księża Emerytów w Warszawie, gdzie zmarł dnia 15 IV 1993 roku.

Z tego krótkiego zyciorysu widać jak wielką działalność na różnych odcinkach prowadził ks. prof. Czesław Jakubiec. Jako biblista kształtował bez wątpienia kierunek biblistyki polskiej. Jego wkład jest twórczy i pionierski. Początkowo zajmował się pradziejami biblijnymi, a potem dziejami Izraela. Jako pierwszy w Polsce opracował historię zbawienia. Następnie zajmował się profetyzmem i ideą mesjańską. Na przestrzeni swego twórczego życia napisał kilka obszernych książek i kilkanaście artykułów naukowych. Na uwagę zasługuje przede wszystkim tłumaczenie Księgi Rodzaju i Księgi Hioba, a także komentarz do tych ksiąg. Tłumaczenie Księgi Rodzaju było dziełem pionierskim na gruncie polskim. Weszło ono

potem do Biblii Tysiąclecia. Ks. Profesor był bardzo sumiennym i dokładnym badaczem. Ponadto miał bardzo dobre przygotowanie filologiczne. We wszystkich swych pracach oddawał wiernie myśl hagiografów. Potrafił zawsze wydobyć sens wyrazowy. Sens ten wynika nie tylko z kontekstu zdania czy całej księgi, ale może czasem wykraczać poza jej ramy. Taką tezę sformułował ks. prof. Czesław Jakubiec już w 1955 roku w swojej książce *Wstęp ogólny do Pisma Świętego*, a rozwinął ją w książce *Stare i Nowe Przymierze*, wydanej w 1961 roku. Był także bardzo wyczulony na podkreślanie ciągłości i jedności obydwu Testamentów. Warto podkreślić, że troska o właściwy sens Pisma Świętego i jedności całej Biblii została mocno wyakcentowana przez Sobór Watykański II w konstytucji *Dei Verbum* (p. 12 i 16). Na tym więc polegała oryginalność prac ks. prof. Czesława Jakubca, że potrafił na wiele lat przed Soborem tak właśnie interpretować Pismo Święte. Dzisiaj są to zasady współczesnej hermeneutyki biblijnej.

Ponadto ks. Jakubiec bardzo mocno akcentował charakter mesjański, proroczy i eklezjalny całej Biblii. Zatem nigdy nie ograniczał się w tych kwestiach do kilku wybranych tekstów biblijnych, ale problem traktował całościowo. Oprócz tego zawsze odwoływał się do oficjalnych dokumentów Kościoła. Trzeba też zauważyć, że ks. Jakubiec na gruncie polskim był prekursorem w podkreślaniu tradycji ustnej w procesie powstawania Ewangelii. (*Stare i Nowe Przymierze*, Warszawa 1961, 206).

Ostatnie swoje twórcze lata ks. Profesor poświęcił badaniu kwestii natchnienia biblijnego w oparciu o Konstytucję Soboru Watykańskiego II *Dei Verbum*. Książka ta miała ukazać się już kilka lat temu, ale Autor był bardzo sumiennym naukowcem i ciągle ten trudny problem dopracowywał. Odszedł od nas po nagrodę do Pana jeden z najbardziej twórczych i oryginalnych biblistów polskich. Przez długoletnią i rzetelną pracę ks. prof. dr hab. Czesława Jakubca jako wybitnego biblisty „słowo Boże szerzyło się i jest wysławiane” (2 Tes 3,1).

Warszawa

KS. RYSZARD RUMIANEK

PUBLIKACJE NAUKOWE KS. PROF. DRA HAB. CZESŁAWA JAKUBCA

KSIĄŻKI:

1. Z problematyki Księgi Genesis. Początki Izraela (Gen. 12—35), Wrocław — Warszawa 1947, ss. XIII + 134.
2. Wprowadzenie do Ksiąg Starego Testamentu, Warszawa 1954, ss. 264.
3. Wstęp ogólny do Pisma Świętego, Poznań 1955, ss. 239.
4. Genesis. Księga Rodzaju. Przekład z hebrajskiego i komentarz, Warszawa 1957, ss. 344.
5. Stare i Nowe Przymierze. Biblia i Ewangelia, Warszawa 1961, ss. 380.
6. Pradzieje biblijne. Teologia Genesis 1—11, Poznań 1968, ss. 115.
7. Księga Hioba. Wstęp, przekład, komentarz, Poznań 1974, ss. 272.

ARTYKUŁY:

1. Geneza profetyzmu izraelskiego, AK 40 (1948) 417—432.
2. Ważny dokument (List sekretarza Papieskiej Komisji Biblijnej J. O. M. Vosté do kardynała Suharda), RBL 1 (1948) 282—287.
3. Uniwersytet hebrajski w Jerozolimie, RBL 2 (1949) 61—66.

4. *Pari pietatis affectu ac reverentia*, Wiad. Arch. Warszaw. 59 (1949) 174—176.
5. Pascha, RBL 2 (1949) 134—140.
6. Kiedy Izraelici wyszli z Egiptu?, RBL 2 (1949) 370—372.
7. Prehistoria biblijna (Gen. 1—11), jej pochodzenie i rodzaj literacki, CT 21 (1949) 259—283, 533—551.
8. Mojżesz i Eliaz na Górze Tabor, WAW 59 (1949) 254—256.
9. In medio duorum animalium, WAW 60 (1950) 151—155.
10. Adam i Ewa, AK 52 (1950) 115—123.
11. Historyczna tradycja izraelska, RBL 3 (1950) 340—350.
12. Czy Hebrajczycy byli w Egipcie?, RBL 4 (1951) 340—352.
13. Izrael, RBL 5 (1952) 379—391.
14. W obronie Starego Testamentu, RBL 5 (1952) 202—217.
15. Literacka monografia biblijna, Tyg. Powsz. 46 (1952), nr 40, 6—7.
16. Wzajemne „przenikanie” się obu Testamentów, RBL 16 (1963) 25—29.
17. Nauka o grzechu pierworodnym w Starym Testamencie, w: Współczesna biblijstka polska 1945—1970, Warszawa 1972, 91—102.
18. Natchnienie Pisma świętego w świetle konstytucji Dei Verbum. Refleksje i spostrzeżenia. w: Studium Scripturae anima theologiae. Kraków 1990, 103—114.

Warszawa

zestawił KS. RYSZARD RUMIANEK

R E C E N Z J E I P R Z E G L Ą D Y

KS. STANISŁAW MĘDAŁA, *Chrystologia Ewangelii św. Jana*, Kraków 1993, Instytut Teologiczny Księża Misjonarzy, s. 400

Polska literatura teologiczna została ostatnio wzbogacona o to bardzo wartościowe dzieło. Jest to bowiem napisana językiem na ogół komunikatywnym, niezwykle bogata w treść przy oszczędności słów, syntetyczna monografia, bodaj pierwsza o takich rozmiarach (400 stron), oparta na obszernej, 30-stronicowej bibliografii, głównie obcojęzycznej, doprowadzonej do lat ostatnich.

Część jej pierwsza, zatytułowana *Orientacje chrystologii Janowej w egzegezie współczesnej* — to *status quaestionis* o znacznych rozmiarach (s. 15—102), poprzedzony krótkimi *Uwagami wprowadzającymi*, które szkicują zwięźle kontekst dziejowy czwartej Ewangelii, poczynając od działalności Jana Chrzciciela, a kończąc na wydarzeniu paschalnym. Autor w ramach przedstawienia *Orientacji* omawia kolejno podłoże historyczno-literackie Janowej chrystologii, podejście do niej diachronicznie i dotychczasowe ujęcia synchroniczne, by zakończyć ukazaniem problemów właściwej hermeneutyki. Konkluzja brzmi przekonująco: „Chrystologia Janowa musi być interpretowana w Janowym kontekście historycznym oraz w Janowym systemie teologicznym” (s. 101).

Część druga książki, niemal trzykrotnie obszerniejsza od pierwszej (s. 103—350) nosi tytuł: *Jedność i różnicowanie chrystologii Janowej*. Autor stosuje tu metodę diachroniczną, ukazując historyczny rozwój pojęć żywych w tym środowisku, które tworzyło tekst czwartej Ewangelii, oraz metodę synchroniczną, a to w poszukiwaniu głębszych treści antropologicznych i teologicznych. Ta część zawiera 5 rozdziałów: Janowe wyznanie wiary wraz z jego hermeneutyką, ekspozycja wiary według prologu Ewangelii, chrystologię narracyjną ukazaną w dwóch typach opo-